Oltárterítő

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	13542
Készítés ideje:	1740 - 1750
Készítés helye:	Erdély
Anyag:	ezüstfonal; selyemfonal; vászon
Technika:	török lapos öltés
Méretek:	hosszúság: 448 cm szélesség: 75 cm magasság: 20 cm

A terítő alsó szegélyét díszítő hímzésen a magyar úrihímzések két kedvelt virága, a kiterített felülnézetes rózsa, azaz rozetta, és az oldalnézetben ábrázolt, kinyílt tulipán váltakozik. E motívumokat enyhén ívelt inda köti össze, belőle apró, zárt tulipánok hajtanak ki. Alattuk egyenes vonal fut végig, s alatta lefelé álló, egyforma zárt tulipánok sorakoznak. A hímzés jobb szélén egy fél tulipán és egy teljes rozetta, a bal szélén egy tulipán csak selyemmel hímzett, az ötödik és a hatodik virág fölé pedig F betűt hímeztek. A másképpen hímzett szélső motívumok jelezhették a hímzés kezdetét és végét, az F betű talán az oltárt jelöli, ahová a terítő készült (pl. Szent Ferenc), de utalhat a hímző nevére is.

Az oltárterítőre hímzett virágok közül a rózsa a középkorban vallásos jelképpé is vált, a "rosa Mystica" Szűz Mária szimbóluma. A tulipán hasonlósága a gránátalma-ananász motívummal természetes, hiszen a gránátalmamintás reneszánsz selyemszövetek Magyarországon is közkedveltek voltak, s mintakincsük hatása még századok múltán is eleven volt. A rózsa közepét kereszt, a tulipán csepp alakú belső magját három függőleges sáv díszíti.

Az Iparművészeti Múzeum az itt bemutatott, épségben megmaradt oltárterítőn kívül négy – a díszítés szerkezetét, a motívumok formáját, színeit tekintve – hasonló terítő kisebb-nagyobb töredékét őrzi (20032, 66.359., 63.607. ltsz.). Ezenkívül hasonló töredéket őriz a Magyar Nemzeti Múzeum a Wolfner-gyűjteményből (V. Ember Mária: *Úrihímzés. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye*. Bp. 1981. Nr. 102.).

Huszka József a csíksomlyói ferences kolostor hímzései közül, egy 1742-ből származó, hasonló darabot rajzolt le (Huszka J.: *Magyar díszítő styl*. Bp. 1885. XL. t. 4. kép). A térítőkön a rózsák és tulipánok belső rajza különböző, de mindegyikük erdélyi származása bizonyítható. Motívumaik napjainkig megtalálhatók az udvarhelyi varrottasokon és főként a kalotaszegi nagyírásos hímzéseken.

Irodalom

- László Emőke: *Magyar reneszánsz és barokk hímzések. Vászonalapú úrihímzések*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2001. - Nr. 78.
- előszó: Végh Gyula: *Régi egyházművészet országos kiállítása*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1930. - Nr. 512.
- Csermelyi Sándor: *Magyar hímzések kiállításának leíró lajstroma*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1918. - Nr. 159.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum